

- лапідарні, текстурні стіни позбавлені декору;
- використання природного матеріалу – дерева;
- використання скляних і дзеркальних поверхонь;
- включення в об'єм будинку «проміжного» простору.

Список використаних джерел:

1. Грішелева, Л.Д. Формування японської національної культури. Кінець XVI – початок XX ст. / Л.Д. Грішелева. – М.: Видавництво «Наука», 1986. – 215 с.
2. Іконніков А.В. Архітектура XX ст. Утопії і реальність О.В. Іконніков. – Т. 2. – М.: Видавництво «Прогрес – Традиція», 2002. – 672 с.
3. Орільська О.В. Сучасна зарубіжна архітектура / О.В. Орільська. – М.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 260 с.
4. Фуруяма Масао / Тадао Андо. Геометрія життєвого простору / М. Фуруяма. – Tachen / Арт-родник, 2008. – 96 с.
5. Jodidio Philip / Architecture_in_Japan / P. Jodidio. – Tachen, 2006. – 192 p.

Фоменко М.А.

студент;

Войко Н.Ю.

кандидат архітектури, доцент,

Київський національний університет

будівництва та архітектури

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИБЕРЕЖНИХ ЗОН

У сучасних умовах, коли людина все активніше втручається в природні процеси, спостерігається інтенсивне техногенне навантаження на прибережні території малих річок, яке приводить до високого ступеня деградації їх ландшафтів. Аналіз практики організації прибережних територій таких річок визначив низку проблем, що стосуються охорони раціонального та збалансованого їх використання.

Як правило, забудова вздовж річок має низький естетичний рівень, вона не упорядкована та безсистемна; часто вона перетворюється в вузьку смугу, де повністю відсутнє озеленення, а переважає щільна

забудова та мертва підстилаюча поверхня з бетону; прибережні території, на яких розташовані промислові підприємства та комунальні території, а також вздовж яких проходять дороги знаходяться в занедбаному стані. Ці території забруднюються промисловими та комунальними стоками, там складається різноманітне сміття. Внаслідок цього погіршується якість води в річках, знижується їх здатність до самоочищення, руйнуються прибережні території, знищується прибережна рослинність, спостерігається різке скорочення територій, придатних для рекреаційного використання. Відсутність озеленої берегової смуги вздовж малих річок позбавляє їх водоохоронної функції.

Річка – це екологічний, економічний і рекреаційний ресурс міста. Тому території, прилеглі до малих річок як і самі водотоки, варто відроджувати, захищати та охороняти. Адже їх розташування, форма водотоків визначає планувальну структуру міста та формує природний містоутворюючий каркас [1].

Вирішення проблем організації прибережних зон малих річок базується на врахуванні: історичної цінності обраної території; її місцезнаходження; екологічних, планувальних, інженерно-технічних, транспортних чинників, природних можливостей, а також складової фінансового забезпечення та правових інструментів щодо реалізації стратегічної ініціативи. Комплексний розвиток прибережних зон малих річок, включає їх ландшафтно-планувальну організацію та сприяє збереженню природної та культурної спадщини, а також формуванню комфортного середовища для відпочинку населення.

Прикладами, зразкових діючих програм захисту річкових басейнів та їх прибережних територій може бути проект для Центральної Європи – **REURIS**, який передбачає проведення заходів щодо ревіталізації (відновлення) міських річок, прирічкових територій та збереження елементів культурної спадщини [2]. Цей проект базується на ідеях збереження навколишнього природного середовища в умовах антропогенного навантаження. Результатом цього проекту є наступні програми:

– *Річка Шленіотка / Šlepíotka River*. Програма орієнтується у напрямку створення моделі діяльності, заснованої на практиці для ревіталізації русла річки *Шленіотка*, шляхом залучення участі громади, підвищення компетентності фінансування й управління відновленими просторами. Мета експериментальної дії – часткова ревіталізація каналу річки *Шленіотка*, реставрація екологічного коридору, підвищення

водного потоку, удосконалення управління прориву води, реставрація горизонтальних ресурсів, і удосконалення відкритого доступу до долини потоку *Шленіотка*.

– *Річка Стара Понавка, Брно / Brno, Old Ponávka*. Програма спрямована на перетворення знедоленої річки Стара Понавка, яка пов'язана з системою громадських зелених насаджень та водою, шляхом інтеграції в міську структуру Брно. Проект включає комплексні заходи з відновлення цього водного потоку та його околиць, а також передбачає збільшення інформованості громадськості щодо проблем міських річкових просторів.

– *Штутгарт, річка Фейєрбах /Stuttgart Feuerbach*. У *Штутгарті* місцева програма зосереджена на активізації річки *Фейєрбах* біля Зазенхаузен, що є важливим внеском у завершення системи зелених осей у містобудівному плануванні та системі зелених коридорів. Цей проект спрямований на зміцнення екологічних складових та функцій, таких як ґрунт, вода, місцевий клімат, біорізноманіття, та захист від повені, а також на соціально-економічні функції: ландшафтний пейзаж та нові зелені зони відпочинку. Головна мета проекту – розробити транснаціональні допустимі методи впровадження проекту, шляхом оцінки найкращих практик щодо екологічних, економічних та соціальних переваг.

Одним з найбільших проектів ревіталізації міських природних об'єктів в Європі є *Madrid Rio*. Цей проект включає в новостворених рекреаційних зонах вздовж річки: будівництво нових мостів, розташування дитячих та спортивних майданчиків, прокладання 30 кілометрів велодоріжок, розбиття фруктових і декоративних садів, відкриття кафе, концертних залів і культурних центрів. Також в рамках цього проекту були проведені гідротехнічні роботи: очищено замулене русло річки, зведені дамби і резервуари для збору дощової води.

Проект ревіталізації міської річки *Чхонгечхон у Сеулі, Южна Корея* – один з найгучніших в світі проектів. Річка Чхонгечхон тягнеться на 6 кілометрів через центр Сеула, уздовж неї створили пішохідну зону, яку поділили на кілька тематичних ділянок: парк каменів, ділянка репродукції робіт художників XVIII століття, історична ділянка, що демонструє побут жителів старого Сеула, простір для сучасних художників, «Стіна бажань», на якій городяни записують свої мрії. В цій зоні проводять міські свята, паради, влаштовують торгівельні майданчики. Економічна ревіталізація річки Чхонгечхон стимулювала

ділову активність в її околицях. Збільшилося число точок малого бізнесу, а вартість землі зросла майже наполовину. У свою чергу, річка і зелені насадження вплинули на кліматичні умови в центрі міста. Охолоджуючий ефект позитивно позначився на вегетації потоків свіжого повітря, в центрі міста стало набагато більше. Досвід Сеула є прикладом успішного врегулювання взаємодії між міською владою, громадськістю та бізнесом [3].

Тенденції ландшафтно-планувальної організації прибережних зон малих річок потребують об'єктивного узагальненого оцінювання, для обґрунтування та подальшого ефективного використання потенціалу культурної спадщини цих територій. У містобудуванні тенденція це сучасний напрям в сфері поліпшення організації різних міських систем, прийомів, методів і т. і. Тенденція складається під впливом суспільних запитів, стилю життя або економічних процесів [4].

Аналіз світового теоретичного та практичного досвіду щодо ландшафтно-планувальної організації прибережних зон малих річок, дозволив виявити як позитивні, так й негативні тенденції.

До позитивних тенденцій можна віднести:

- збереження та відновлення озелених територій прибережних зон як основи ландшафтного каркаса міста та формування цілісної, безперервної ландшафтно-інфраструктури, що об'єднує природні ландшафти міста, парки, набережні-бульвари сквери, пішохідні зони;
- забезпечення саморегуляції природного комплексу, шляхом максимального збереження річних долин та відмови від руйнування потоку річки;
- пристосування прибережних зон малих річок до сучасних потреб міст;
- організація вело-пішохідних маршрутів та відповідної інфраструктури вздовж прибережних смуг річок;
- створення заповідних та охоронюваних зон на основі історико-культурних та заповідних територій вздовж прибережних зон малих річок;
- формування на прибережних територіях малих річок цілісної багатофункціональної системи рекреації та громадських просторів у взаємодії з транспортною, вело-пішохідною, «зеленою» та «водною» інфраструктурами;
- зонування прибережних територій з організацією зон рекреації, водоохоронних зон, туристичних та санаторно-курортних об'єктів;

– розвиток інфраструктури обслуговування прибережних територій на основі сучасних технологічних рішень на основі збереження і розвитку архітектурної та ландшафтної своєрідності середовища;

– зміна власності територій прибережних рекреаційних закладів з державної в приватну та пошук позабюджетних ресурсів для відродження міських прибережних зон.

До негативних тенденцій відносяться:

– руйнування механізмів саморегуляції річок за умови підсилення берегів, бетонування й терасування схилів та забудова водоохоронних зон нехтуючи природоохоронним законодавством.

Таким чином, при раціональному та збалансованому використанні прибережних територій міст відкриваються приховані ресурси, які підвищують їх рекреаційні можливості, збільшують емоційно-естетичний ефект від існуючого середовища, розвивають туристичну галузь, приносять місту додаткові інвестиції та стимулюють місто в цілому. Ревіталізація прибережних територій може повернути природне значення малих річок в житті міст, а саме, поліпшити загальну екологічну ситуацію, сприяти відновленню природної флори і фауни, створювати рекреаційні зони навколо річок. У більшості випадків ревіталізація відновлює історико-культурне значення річок, з якими тісно переплетена історія міст.

Список використаних джерел:

1. Генисаретский О.И. Дизайн, городская среда и проектная культура // Дизайн и город // Тр. ВНИИТЭ. Сер. «Техническая эстетика». – М., 1988.

2. Reuris – Revitalization of Urban River Spaces : Examples of good practice. – Brno, 2009. – 104 p.

3. Ревіталізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/Ревіталізація>

4. Тенденція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/Тенденція>